

RÁÐSTEVNA UM OKKARA TILFEINGIÐ

FISKIVINNAN SÆÐ FRÁ VINNUNI OG FRÁ VÍSINDAR- LIGUM HORNINI

Spurningurin um inntøkur til samfelagið koma frá tænaðstuvinnuni ella framleiðsluvinnuni, skilir framvegis vinnulívsfólk frá teoretikarum

Árni Gregersen

Øll sum hava nakað við føroyska fiskivinnu at gera vóru at síggja í Norðurlandahúsinum fyrr í vikuni, tá ið ráðstevna var um okkara tilfeingið og hvussu vit kunnu skipa fiskivinnuna eftir 1. januar 2018.

Grundleggjandi vísti ráðstevnan tað, sum vit hava vita rættuliga leingi:

Tað er ein rættuliga djúp gjógv millum tey, sum arbeiða í fiski- og framleiðsluvinnuni og so tey sum arbeiða við búskaparfrøði og samfelagsbúskapi.

Serliga setti Hans Ellefsen eld í, tá ið hann vísti tøl frá Hagstovuni, sum siga, at 66 prosent av bruttutjóðarúrtøkuni – BTÚ – kemur frá tænaðstuvinnuni.

– Við øðrum orðum, so ger tað, at vit klippa hvørjum øðrum, at vit fáa búskaparvøkstur, sum gagnar øllum samfelagnum, segði Hans Ellefsen.

Millum vinnulívsfólkini, sum fyltu stóra salin í Norðurlandahúsinum á ráðstevnuni, sum Havstovan, Fróðskaparsetrið og Norðurlandahúsið skipaðu fyri, tóktist útsøgnin frá búskaparfrøðinginum mest sum skemt.

– Eg meini so við, segði Jan Højgaard, formaður í Fiskimannafelagnum.

– Tað verður ikki nógv at gjalda húsaskuldina fyri, sita konan og eg heima og klippa hvørjum øðrum, heldur enn

at fara til arbeiðis. So steðgar alt upp, segði hann.

Jógvan Gregersen, stjóri á Vaðhorn, brúkti eitt annað dømi.

Í sínari framløgu segði hann seg hava hitt ein mann sum segði, at tá ið vit fyrri mongum árum síðani høvdu ein stóran kavavetur, tá vaks bruttotjóðarúrtøkan.

Forklaringin ar, at nógv fólk arbeiddu allan veturin við at grava kava.

– Hetta gjørdi, at BTÚ hetta árið vaks ómetaliga nógv. So spurningurin er um vit skulu grava kava, heldur enn at framleiða vørur úr okkara tilfeingið, spurdi hann.

Stórir spurningar

Ráðstevnan var sett saman av fólkum, sum hava royndir í vinnuni, men eisini við vísindafólki – bæði úr Føroyum og úr úrheiminum.

Eftir ráðstevnuna stendur greitt, at tað er torført at skipa fiskivinnuna á ein skilagóðan hátt. Nógv hava roynt, men í fáum støðum er tað hepnast væl.

Daniel Bromley er amerikanskur búskaparfrøðingur, sum gjøgnum árin hevur arbeitt nógv við fyrisiting av náttúrutilfeingi. Hann segði millum annað:

– Tað sum skapar stóru trupulleikarnar í fiskivinnuni er, at hon sveiggjar so nógv. Fiskur er eitt tilfeingi, sum viðhvørt gevur nógv, men onnur ár nógv minni. Hesi sveiggini gera vinnuna ómetaliga torføra at stýra, segði Daniel Bromley.

Hann segði eisini, at spurningurin um ovurfisking er rættuliga lættur at loysa.

Tað ræður um at áseta eitt skilagott TAC – Total Allowed Catch – ella mest loyvdu veiðu – og so hava eitt gott eftirlit. So er tann spurningurin loystur og hetta er eydnast í mongum londum, segði amerikanski búskaparfrøðingurin.

– Men skulu stóru spurningarnir loysast, so er neyðugt at forða fyrri, at stóru sveiggini fara beinleiðis út í vinnuna. Har eigur at vera eitt figgarligt millum-

lið, sum forðar fyrri stóru sveiggjunum og sum ger, at vinnan kann arbeiða við tí sum hon er best til og at onnur taka sær av sveiggjunum, segði Daniel Bromley.

Gagnnýtsla av fiskinum

Umframt at tosa um, hvussu fiskivinnan skal skipast, so var eisini varpað ljós á aðrar spurningar.

Íslendski búskaparfrøðingurin Bjarki Vigfússon hevur arbeitt við fiskivinnu í mong ár.

Hann vísti á, hvussu ómetaliga stóran týðning tað hevur, at vinnan gagnnýtir alt tilfeingið, sum verður tikið úr sjónum.

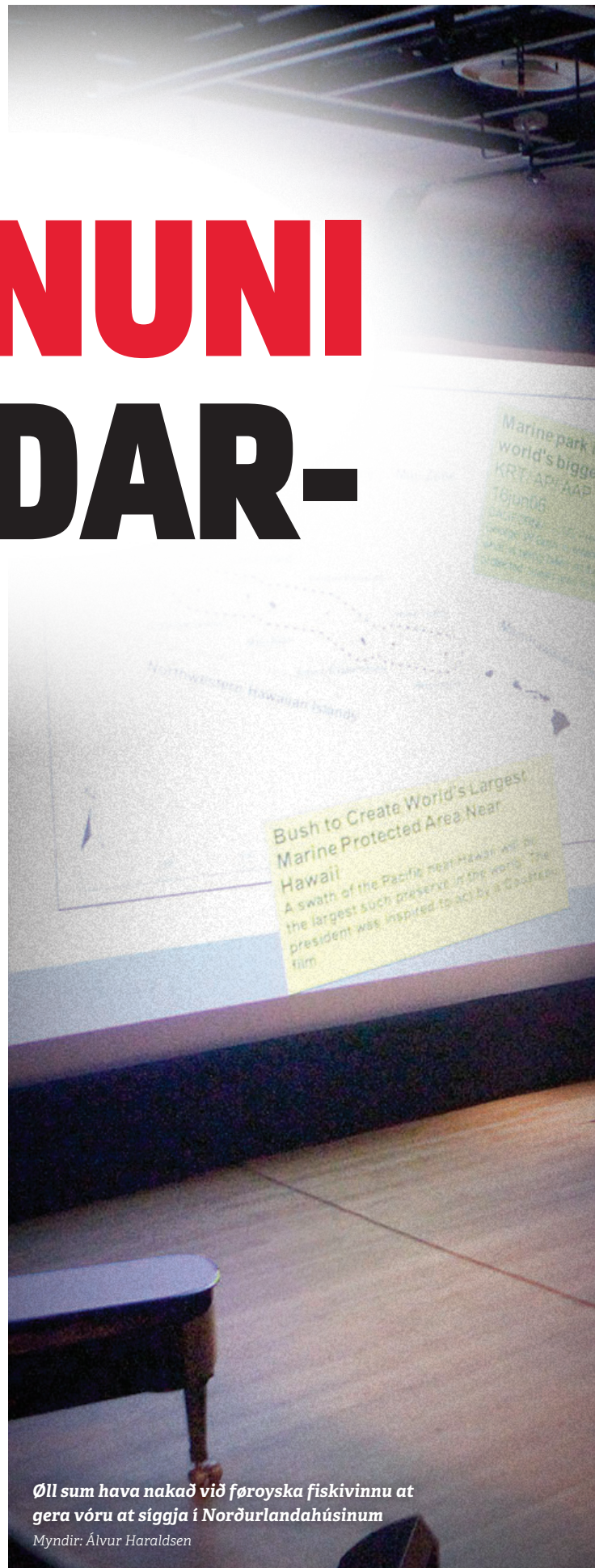
Hann segði, at í Íslandi er stór broyting henda á hesum økinum og nú er tað soleiðis, at tá ið ein toskur verður fiskaður, so verður so at siga alt gagnnýtt.

Alt verður tikið til lands við fáum undantøkum.

Nýggi hugburðurin hevur havt við sær, at hópur av nýggjum íslenskum fyrirkum eru stovnst, sum fyrst og fremst hava til endamáls at gagnnýta alt úr fiskinum.

Umframt at fiskurin fer til matna, so verða partar brúktir í heiluvágsíðnaðinum, sum kosttilskot, í kosmetiska ídnaðinum og so framvegis.

– Hetta er sjálvandi rætti vegurin at ganga, tí tá ið vit gagnnýta alt tilfeingið, sum vit hava rættindi til, so taka

Øll sum hava nakað við føroyska fiskivinnu at gera vóru at síggja í Norðurlandahúsinum

Myndir: Álvur Haraldsen

vit eisini ábyrgd, segði Bjarki Vigfússon.

Í Íslandi eru nógvar fyrirkur í dag, sum hava stóran útflutning av vørum, sum eru gjørdar úr avlopstilfari frá fiskaíðnaðinum.

Summar av hesum fyrirkunum hava klárað seg so væl, at stórir áhugi hevur verið fyrri teimum uttanlands og summar eru seldar til størri fyrirkur.

Thórólfur Matthiasson, ein annar íslenskur búskaparfrøðingur, helt ikki, at tað er rætt at selja kvoturnar til vinnuna. Í staðin fyrri skal vinnan

gjalda tilfeingisrentu. Tað gevur líka nógv, men tyngir ikki raksturinn, so ógvusliga, sum tá ið kvoturnar verða keyptar.

– Verða kvoturnar keyptar, so fáa bankarnir renturnar, meðan verða tær latnar á annan hátt, so fær samfelagið tilfeingisrentuna, segði hann.

Føroysk vísindafólk

Eisini føroysk vísindafólk við ymiskum førleikum høvdu framløgur á ráðstevnuni.

Tey bæðu Eydna í Homrum og Petur Steingrund frá Havstovuni, greiddu ávika-